

РЕЙ БРЕДЪРИ ЧОВЕК ВЪВ ВЪЗДУХА

Превод от английски: Александра Каназирска, 1979

chitanka.info

В 400 година от нашата ера зад Великата Китайска стена на трона седеше император Юан. Страната му зеленееше след дъждовете и мирно се готвеше да прибере реколтата, а хората в тая страна, макар че не бяха най-щастливите, но пък не бяха и най-нешастните.

Рано сутринта през първия ден от първата седмица на втория месец след Новата година император Юан пиеше чай в беседката и си вееше с ветрилото, когато по сините и червена плочка, с които бе застлана пътеката, дотича слугата му, крещейки.

— Господарю, о, господарю! Чудо!

— Да — съгласи се императорът, — въздухът днес е наистина възхитителен.

— Не, не, чудо! — повтори слугата с дълбок поклон.

— И чаят е приятен на езика ми, а това наистина е чудо.

— Не, не това, господарю!

— Ти искаш да кажеш, че слънцето изгря и настъпи новият ден. И морето е лазурно. Това е най-прекрасното от всички чудеса.

— Господарю, някакъв човек лети!

— Как! — императорът престана да си вее.

— Аз видях човек във въздуха. И той има крила. И той лети. Аз чух глас, който зове от небето. И видях дракон, който се издигаше във висините. И в неговата паст имаше човек. Дракон от хартия и бамбук, дракон с цвета на слънцето и тревата!

— Още е твърде рано — произнесе императорът — и ти едва си се събудил.

— Още е много рано, но това, което видях — видях го. Отиди, и ти също ще го видиш.

— Седни тук при мен — рече му императорът. — Изпий един чай. Ако говориш истината, то ще е действително странно да се види как лети човек. Но трябва време, за да проумеем, трябва време, за да се подготвим за озова, което сега ще видим.

И те изпиха по една чашка чай.

— Господарю — рече внезапно слугата, — а ако отлети?

Императорът замислено се изправи.

— Вече можеш да ми покажеш онова, което си видял.

Те излязоха в парка, прекосиха тревистите полянки и малкото мостче, брезовата горичка и се изкачиха по полегатия хълм.

— Ето го там! — посочи слугата.

Императорът обърна взор към небето.

А в небето имаше човек. И той се смееше от такава височина, че смехът му едва се чуваше. Този човек беше облечен в разноцветни хартии, опънати върху бамбуков скелет, които образуваха криле и великолепа опашка. И той се рееше високо над земята като най-огромната от всички птици, като нов дракон от древното царство на драконите.

И в прохладния утринен въздух човекът заликува във висините:

— Аз летя, аз летя!

Слугата му махна с ръка.

— Ние те виждаме!

Император Юан не помръдваше. Той загледа Великата Китайска стена, която едва започваше да изплува през омарата сред зелените хълмове, загледа този чуден каменен змей, който величаво се виеше сред полята. Загледа величествената стена, която от незапомнени времена охраняваше страната му от вражи нападения, от безчет години защитаваше мира. Погледна града, скътан край реката, и пътищата, и хълмовете, които вече започваха да се пробуждат.

— Кажи — обърна се той към слугата си, — видял ли е някой друг освен тебе този летящ човек?

— Не, господарю — отвърна слугата. Усмихна се и пак помахна нагоре с ръка.

Още няколко мига императорът съзерцаваше небето, после рече:

— Извикай го да се спусне при мене.

Слугата сложи длани около устните си и се провикна:

— Ей, слезни, слезни! Императорът иска да те види!

Докато летящият човек се спускаше в утринния вятър, императорът внимателно оглеждаше околността. Видя селянин, който прекъсна работата си, зяпнал към небето, и запомни къде стоеше този селянин.

Прощумоля хартия, заскърцаха бамбуковите пръчки и летящият човек се отпусна на земята. Той гордо се приближи до императора и му се поклони, макар че с тия одеяния му беше малко трудно да се кланя.

— Какво стори ти? — запита императорът.

— Летях в небесата, господарю — отвърна човекът.

— Какво стори? — повтори императорът.

— Не нали току-що ти казах! — възкликна летящият човек.

— Ти въобще нищо не си казал! — Императорът протегна тънката си ръка и докосна разноцветните хартии по птичия корпус на машината. От тях ухаеше на свеж ветрец.

— Нали тя е прекрасна, господарю?

— Да, дори прекалено прекрасна.

— Тя е единствена в света! — засмя се човекът. — И аз сам я измислих.

— Единствена в света?

— Кълна се!

— А кой друг знае за нея?

— Никой. Дори и жена ми. Тя си е рекла, че слънцето ме е ударило в главата. Мислеше, че майсторя хартиен дракон-хвърчило. Аз станах през нощта и отидох до далечните скали, А когато слънцето изгря и повея утринният вятър, набрах смелост, господарю, и скочих от скалите. И полетях! Но моята жена не знае това.

— За нейно щастие — промълви императорът.

— Да вървим.

Те се върнаха в двореца. Слънцето сияеше вече високо в небето и тревата ухаеше на свежо. Императорът, слугата и летящият човек спряха в просторните градини.

Императорът плесна с ръце.

— Стража!

Стражите приближиха.

— Залове тоя човек!

Стражите го хванаха.

— Извикайте палача! — заповяда императорът.

— Но какво значи това? — закрепця отчаяно летящият човек. — Какво съм сторил? — разкошните хартиени одежди зашумоляха от неговите ридания.

— Ето човека, който построи някаква машина — произнесе императорът, — а сега ни пита какво е сторил. Той сам не знае какво. За него е важно само да прави, а не знае защо и за какво го прави.

Приближи палачът с остър, блестящ меч. Спря се, изпъна мускулестите си заголени ръце и покри лицето си с тънка бяла маска.

— Още един миг — спря го императорът. Той се приближи до стоящата наблизо масичка, върху която беше машината, построена от

самия него. Сне от шията си златно ключе, постави го в миниатюрния механизъм и го нави. Механизмът заработи.

Това представляваше градинка от злато и скъпоценни камъни. Когато механизъмът работеше, по клонките на дръвчетата запяваха птички, в микроскопичните горички бродеха зверчета, а дребни човечета прибягваха от слънцето на сянка, докато си вееха с ветрилца, слушаха пеенето на изумрудените птичета и спираха пред очарователни бликащи фонтанчета.

— Нима това не е прекрасно? — попита императорът. — Ако ме запиташ какво съм сторил, ще ти отвърна: аз показах, че птиците пеят, че дървесата шумят, че хората се разхождат по разцъфналите поля, наслаждават се на сянката, на зеленината, на птичите песни. Това сторих аз.

— Но, господарю... — Летящият падна на колене, облян в сълзи. — Аз сторих нещо подобно! Аз открих красотата. Излетях в утринния вятър. Гледах надолу към задрямалите къщи и градини. Усетих дъха на морето и от моите висини дори го зърнах там далеч зад планините. И се реях като птица. Ах, нима трябва да разказвам как прекрасно е там, горе, в небето — вятърът вее край мен и ме носи ту тук, ту там, като перце... А утринното небе ухае... И какво чувство за свобода! Това е прекрасно, господарю, това е прекрасно!

— Да — печално отвърна императорът, — зная, че е прекрасно. Нима самият аз не усетих как сърцето ми се рее заедно с тебе в небето и нима не си мислех: „Какво ли е да летиш? Какво ли изпитва човек? Как ли изглеждат от тези висини далечните езера? А моите дворци? А слугите? А градът в далечината, който още не се е събудил?“ Пощади ме!

— Понякога — продължи още по-печално императорът — човек трябва да жертвува нещо за прекрасното, за да запази онова прекрасно, което има вече в себе си. Аз не се боя от тебе, от самия тебе. Боя се от другия човек.

— От кого?

— От онзи друг, който като те види ще си построи също такава машина от цветни хартии и бамбук. Но може би този човек ще има зло лице и зло сърце и той не ще пожелае да съзерцава красотата. От този човек се боя.

— Защо? Защо?

— Кой може да потвърди, че този човек няма да полети в небето с такава машина и няма да започне да хвърля огромни каменни късове върху Великата стена? — запита императорът и никой не се осмели да помръдне, да промълви и дума.

— Отсечете му главата! — заповяда императорът.

Палачът замахна с блестящия меч.

— Изгорете дракона и неговия създател и погребете пепелта им общо — заповяда императорът.

Слугите се втурнаха да изпълнят заповедта.

Император Юан се обърна към своя слуга, който пръв бе съзрял летящия човек.

— За всичко това мълчи! Всичко бе сън, твърде печален и прекрасен сън. А на селянина, който видяхме в полето, кажи, че ще му бъде заплатено, ако приеме, че това бе видение. Но ако промълвите, макар и една думичка, и двамата ще умрете.

— Ти си милостив, господарю.

— Не, аз не съм милостив — възрази императорът. Той гледаше как до оградата на градината слугите изгаряха прекрасната, ухаеща на утринен вятър машина от хартия и бамбук. Видя тъмния дим, който бавно плуваше към небето. — Не, аз съм отчаян и твърде изплашен. — Той гледаше слугите, които ринеха яма, за да погребат пепелта. — Какво е животът на един човек в сравнение с живота на милиони! Дано тая мисъл ми бъде утеха.

Той сне ключето от верижката на шията си и отново нави механизма на прекрасната градинка. Стоеше и гледаше към Великата стена, към мирния град, зелените поля, реката и пътищата. Въздъхна. Миниатюрният механизъм забръмча и градинката оживя. Под дръвченцата се заразхождаха човечетата, из облените в слънце полянки се мяркаха зверчета с блестяща козина, а сред клонките на дръвченцата пърхаха сини и златисти птички и кръжаха в малкото небе.

— Ах! — въздъхна императорът и закри очите си. — Ах, тези птички, тези птички...

Публикувано във вестник „Орбита“, брой 11/1979 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.